

JOZUA

12-15

De verdeling van het veroverde land en
Kalebs erfdeel in Juda.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jozua/12-15

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Terugblik op de verovering van Kanaän	4 min	4
2	Sihon en het land ten oosten van de Jordaan	4 min	5
3	Og van Basan en de reuzen	2 min	8
4	Gilead en het gebruik van latere plaatsnamen	2 min	9
5	De noordgrens bij Caesarea Filippi	2 min	10
6	De eenendertig verslagen koningen	3 min	12
7	De vijf steden van de Filistijnen	3 min	13
8	De afkomst en positie van de Filistijnen	2 min	15
9	Het resterende land en de twaalf stammen	3 min	16
10	Elke stam krijgt eigen land om te veroveren	3 min	18
11	Het erfdeel en levensonderhoud van Levi	4 min	20
12	De Levieten als beeld van de gemeente	2 min	22
13	Het grondgebied van Ruben	2 min	24
14	Bileam als waarzegger uit op beloning	4 min	25

15	Bileams raad om Israël tot zonde te verleiden	3 min	28
16	Het erfdeel van Gad en half Manasse	2 min	30
17	De loting en de bijzondere plaats van Juda	3 min	32
18	Kalebs trouw en het beloofde erfdeel	2 min	34
19	Kalebs leeftijd en zeven jaar verovering	3 min	36
20	Kaleb vraagt Hebron en verdrijft de reuzen	4 min	37
21	Kaleb als Judeeër en Keneziet	3 min	39
22	De grenzen van Juda en het oude Jeruzalem	3 min	41
23	Kalebs veroveringen en Achsa's bruidsschat	3 min	43
24	Juda's steden en de Jebusieten in Jeruzalem	2 min	45
	Om verder te lezen		46

1

Terugblik op de verovering van Kanaän

Laten we Jozua 12 opslaan. We zijn zo ongeveer klaar met de grote veroveringsoorlogen waarin Jozua Israël aanvoerde. Zoals we weten, trokken ze eerst Jericho binnen en namen daarna Ai in, en waarschijnlijk rond diezelfde tijd ook Bethel. Die lagen in het midden van het land Kanaän dat veroverd moest worden. Daarna hadden ze naar het zuiden of naar het noorden kunnen trekken, maar hun vijanden namen die beslissing voor hen. Ze hadden namelijk een verbond gesloten met Gibeon. De inwoners van Gibeon zouden hun dienaren zijn, en daarom was Israël enigszins verplicht hen te beschermen.

Een coalitie van vijf koningen uit het zuiden viel Gibeon aan, niet Israël. Ze stonden onder leiding van Adonizedek, die destijds koning van Jeruzalem was, van de Jebusieten, en er waren nog vier andere koningen bij hem. Maar omdat Gibeon en Israël een coalitie vormden en bondgenoten waren, kwam Israël Gibeon te hulp. Uiteindelijk slachtten ze die koningen af en versloegen hen. Omdat ze daar nu toch waren, in het zuidelijke deel van het land, bleven ze de ene stad na de andere in die streek veroveren. Dat ging door totdat vrijwel het hele zuiden onderworpen was. Alle tegenstand was verdwenen.

Ze waren dus het midden binnengekomen en hadden het zuiden onder controle gebracht. Maar toen vormde zich in het noorden een coalitie van vrijwel alle koningen van de Kanaänieten. Ze verzamelden zich en trokken tegen Jozua op. In zekere zin handelden deze koningen enigszins uit zelfverdediging, want Jozua was er duidelijk om hun grondgebied in te nemen. Toch viel hij hen pas aan toen zij zich militair tegen hem opstelden. Daardoor waren zijn veldslagen tegen hen uiteindelijk als het ware enigszins defensief. Natuurlijk zou hij hen ook hebben aangevallen als zij zich niet tegen hem hadden gemobiliseerd. Maar waar het om gaat, is dat de beslissingen over de gebieden waar ze zouden gaan strijden grotendeels werden bepaald door het optreden van de vijanden.

Uiteindelijk verovert hij het noordelijke gebied. Nu zijn nog niet uit elke stad alle Kanaänieten volledig verdreven. Het bevel dat God gaf, was:

Maar van de steden van deze volken die de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geeft, mag u helemaal niets wat adem heeft, in leven laten.

DEUTERONOMIUM 20:16

En alle Kanaänieten moesten worden uitgeroeid. De Israëlieten voltooiden die taak niet. Maar ze hadden de grenzen voldoende veiliggesteld om te kunnen zeggen, zoals de Bijbel het samenvat, dat God hun het hele land gaf. Ze hadden werkelijk het hele land onder controle, maar er waren nog plaatselijke verzetshaarden die overwonnen moesten worden.

Mensen hebben dat natuurlijk vaak vergeleken met het christelijke leven. Wanneer we het Beloofde Land binnentrekken, wanneer we, als het ware, christenen worden, geeft God ons de overwinning. Hij geeft ons beloften, Hij geeft ons een erfdeel, maar er zijn nog steeds gebieden waar strijd is. Er zijn nog steeds gebieden in ons leven die weerstand bieden aan godsvrucht en aan heiligheid. Die moeten afzonderlijk en een voor een, elk op het juiste moment, bevochten worden.

Zo was de situatie van Israël in het land. Het land was nu van hen. Ze beheersten de grenzen en de meeste steden. Ze hadden veel steden platgebrand en de meeste overige steden veroverd. Maar er waren gebieden waar nog Kanaänieten onder hen woonden. We zullen enkele concrete gevallen zien in de hoofdstukken die nog komen.

2

Sihon en het land ten oosten van de Jordaan

Hoofdstuk 12 is een overzicht van de verschillende koningen die werden overwonnen bij het veiligstellen van het hele grondgebied. De verzen 1 tot en met 6 herinneren ons aan het gebied aan de oostkant van de Jordaan. Dat was het land dat Gad, Manasse en Ruben als erfdeel kregen en dat eerder door Mozes was veroverd. Tijdens het leven van

Mozes vochten ze tegen twee koningen aan de oostkant van de Jordaan, Sihon en Og. Ze versloegen hen allebei en veroverden het gebied. Zo verkregen de stammen Ruben en Gad en de halve stam Manasse het land waar ze om vroegen en dat ze kregen.

Deze twee koningen worden in de eerste zes verzen genoemd. We lezen:

Dit zijn de koningen van het land, die de Israëlieten verslagen hebben en van wie zij hun land in bezit genomen hebben, aan de overzijde van de Jordaan, waar de zon opkomt, vanaf de beek Arnon tot de berg Hermon, en de hele Vlakte in het oosten:

JOZUA 12:1

Dat is natuurlijk naar het oosten. Wanneer er in de Engelse tekst ‘the other side’ staat, ‘de overkant’, betekent dit dat het geschreven is door iemand die zich nu in het land bevindt. Het is geschreven vanuit het gezichtspunt van iemand die nu in Israël woont. Vanuit zijn eigen gezichtspunt beschouwt hij de oostkant dus als de overkant van de rivier.

Sihon, de koning van de Amorieten, die in Hesbon woonde. Hij heerste vanaf Aroër, dat aan de oever van de beek Arnon ligt, namelijk vanaf de midden loop van de beek, en over de helft van Gilead, tot aan de beek Jabbok, tot aan het gebied van de Ammonieten, en over de Vlakte tot aan de oostkant van de zee van Kinneroth, en tot aan de oostkant van de zee van de Vlakte, de Zoutzee, de weg naar Beth-Jesimoth, en zuidwaarts aan de voet van de hellingen van de Pisga.

JOZUA 12:2-3

Dat is eigenlijk een van de vele namen die de Bijbel gebruikt voor wat wij het Meer van Galilea noemen.

In de Bijbel, zelfs in het Nieuwe Testament, wordt het met allerlei namen aangeduid: het Meer van Galilea, soms wordt het het Meer van Gennesaret genoemd, of de Zee van Tiberias. In de tijd van het Oude Testament wordt het ook de Zee van Kinnereth genoemd. Het gaat om hetzelfde water. Het is eigenlijk niet echt een zee; het lijkt meer op een meer. Maar in een woestijn, waar een heel groot meer zeldzaam is, noemen ze het vaak een zee. Het is interessant dat Mattheüs bijvoorbeeld, wanneer hij hierover spreekt, het de Zee van Galilea of de Zee van Tiberias noemt. Maar wanneer Lukas erover spreekt, noemt hij het het meer. Mattheüs was natuurlijk een Jood, die vanuit een Palestijns gezichtspunt sprak. Voor hen is deze grote watermassa als een zee. Maar Lukas is een heiden van de overkant van de oceaan, en hij ziet het als een meer. Hij noemt het helemaal geen zee. Maar dat is wat daar bedoeld wordt. Het is de grens van het vroegere grondgebied van Sihon.

Er staat:

Tot aan de zee van de Araba, de Zoutzee.

Wij noemen dat de Dode Zee. Die wordt de Zoutzee genoemd omdat er, net als in het Zoutmeer in Utah, veel meer zout in zit dan in een doorsnee watermassa.

Dat is dus een van de twee koningen. Daar hebben we al heel vaak over gelezen in de Pentateuch enzovoort, toen we over hun verovering lazen. En terugblikkend worden ze telkens weer genoemd. Nog voordat Jozua het volk Israël binnenleidde, verwees Mozes in zijn toespraken verschillende keren naar hen. Dit was namelijk het teken dat God hun gaf dat ze inderdaad ook de Kanaänieten konden verslaan. Voordat ze Kanaän zelfs maar binnengingen, gaf God hun overwinningen op een aantal zeer geduchte vijanden. Daarmee wilde Hij hun geloof opbouwen en hun vertrouwen dat God ook in Kanaän kon doen wat Hij beloofde te doen.

Vers 4 zegt:

3

Og van Basan en de reuzen

Vervolgens het gebied van Og, de koning van Basan, die tot het overblijfsel van de Refaïeten behoorde en in Astharoth en Edreï woonde.

JOZUA 12:4

Dat is de andere koning.

Blijkbaar was er een ras van reuzen geweest, of meer dan één ras. De Enakieten behoorden zeker tot zo'n ras, maar zij zijn waarschijnlijk niet hetzelfde als het reuzenras dat hier genoemd wordt. Deze aanduiding wekt de indruk dat de reuzenrassen grotendeels waren uitgestorven. [Vertalersnoot: de spreker gaat hier uit van de Engelse weergave 'overblijfsel van de reuzen'. Het Nederlandse Bijbelcitaat heeft 'het overblijfsel van de Refaïeten'.] Er waren er nog maar een paar over, een overblijfsel, na een algemeen uitsterven van een reuzenras.

Maar Og was een van de grote reuzen. In het Oude Testament, in de Pentateuch, wordt ons verteld hoe groot zijn bed was. Ik ben vergeten hoe groot het bed was, bijna vier meter lang of zoiets. Ik ben alle afmetingen vergeten, maar hij moet een enorm grote man zijn geweest. Afgaand op de grootte van zijn bed kan hij zelfs groter zijn geweest dan Goliath. Goliath was ruim drie meter lang, maar zijn bed was groot genoeg om er met een lengte van ruim drieënhalve meter comfortabel in te kunnen slapen.

Vervolgens lezen we:

Hij heerste over de berg Hermon, en over Salcha, en over heel Basan, tot aan het gebied van de Gesurieten en Maächatieten, en over de helft van Gilead, tot het gebied van Sihon, de koning van Hesbon.

JOZUA 12:5

Het gebied van de Gesurieten en Maächatieten zou volgens mij in het zuiden liggen.

Mozes, de dienaar van de HEERE, en de Israëlieten versloegen hen, en Mozes, de dienaar van de HEERE, gaf dat land in bezit aan de Rubenieten, aan de Gadieten en aan de halve stam Manasse.

JOZUA 12:6

Hier worden we heel vaak aan herinnerd.

Dit wordt natuurlijk buiten de chronologische volgorde vermeld, want Mozes was in hoofdstuk 1 van Jozua al dood. In geen van de hoofdstukken die we tot nu toe hebben gelezen, was hij nog in leven. Voordat de volledige lijst wordt gegeven van de koningen die Jozua overwon, kiest de schrijver ervoor eerst de koningen toe te voegen die in de tijd van Mozes overwonnen werden, voordat Jozua de leiding had.

4

Gilead en het gebruik van latere plaatsnamen

Wat opvalt, is dat zowel het grondgebied van Sihon als dat van Og wordt beschreven met een verwijzing naar wat Gilead wordt genoemd. In vers 2 staat dat Sihon in Hesbon woonde en over de helft van Gilead heerste. Vervolgens zien we dat Gilead ook in verband met Og genoemd wordt. Ook hij heerste over de helft van Gilead.

Gilead was geen stad, maar een streek, en die heette niet Gilead toen deze koningen daar waren. Gilead was eigenlijk de naam van een Joodse man, en het waren leden van zijn familie die die streek erfden. De streek werd naderhand Gilead genoemd. Veel later haalt Jeremia op een gegeven moment God aan, Die zegt:

Is er geen balsem in Gilead? Of is er geen geneesheer daar? Want waarom is er dan geen herstel opgetreden bij de dochter van mijn volk?

JEREMIA 8:22

Gilead is de streek die genoemd is naar de familie Gilead, naar de Israëlieten die daar waren.

Maar je ziet dat die naam hier vooruitlopend op de latere situatie wordt gebruikt. Toen Sihon erover heerste, heette het geen Gilead, maar later werd het Gilead genoemd. Soms gebruikt de Bijbel plaatsnamen op die manier. Die plaatsen heetten in de tijd waarin het verhaal zich afspeelde eigenlijk nog niet zo, maar wel op het moment dat de schrijver het verhaal opschreef. Zijn lezers kenden die streek onder die naam. Maar toen Sihon en Og er heersten, heette die nog niet zo, omdat Gilead er natuurlijk nog niet was gaan wonen. Ik wijs alleen maar op een literair middel dat de schrijvers van de Schrift soms gebruiken. Je komt het op verschillende plaatsen tegen.

5

De noordgrens bij Caesarea Filippi

Dan hebben we een lijst van koningen, eenendertig in totaal, die onder leiding van Jozua werden overwonnen. Vers 7 tot het einde van het hoofdstuk:

Dit zijn de koningen van het land, die Jozua en de Israëlieten versloegen aan deze zijde van de Jordaan in het westen, van Baäl-Gad af, in het dal van de Libanon, tot aan het Kale Gebergte, dat oploopt naar Seïr. Jozua gaf het aan de stammen van Israël in bezit, volgens hun afdelingen.

JOZUA 12:7

Nu wordt Baäl-Gad volgens mij vereenzelvigd met Caesarea Filippi, een gebied dat door de geschiedenis heen verschillende namen heeft gehad. Het werd ooit ook Paneas genoemd. Het was de plaats waar volgens mij de Romeinen de god Pan aanbaden. Daarna kreeg het een naam van Filippus, een van de Herodessen. Herodes Filippus vernoemde het naar de keizer en noemde het Caesarea. Vervolgens voegde hij zijn eigen naam eraan toe: Filippi. Dat was de plaats waar Jezus met Zijn discipelen naartoe ging en zei:

Wie zeggen de mensen dat Ik ben?

En vervolgens zei Hij:

Wie zeggen jullie dat Ik ben?

Dit was een streek waar Jezus naartoe ging om Zich terug te trekken, om alleen te zijn met Zijn discipelen, omdat die zo ongeveer aan de afgelegen noordelijke en oostelijke rand van het land lag.

Het is echt een interessante plek om te bezoeken. Ik ben er geweest toen ik in Israël was, en het was echt verbazingwekkend, want de rivier de Jordaan begint daar. Hij komt uit de grond. Eigenlijk wordt de Jordaan gevoed door drie bronnen op verschillende plaatsen, maar een daarvan, volgens mij de belangrijkste, ligt in Caesarea Filippi. Daar begint de rivier echt. Je ziet het water gewoon uit de grond stromen, de enorme waterstromen die op die plek de rivier de Jordaan worden. Het is echt interessant. Er zijn nog andere interessante dingen. Het is een prachtige plek. Maar dat is, geloof ik, dit bekende Baäl-Gad.

In vers 8 staat:

Op het Bergland, in het Laagland, in de Vlake, op de hellingen, in de woestijn en in het Zuiderland: de Hethieten, de Amorieten en Kanaänieten, de Ferezieten, de Hevieten en de Jebusieten.

JOZUA 12:8

Dat waren alle Kanaänitische stammen die God tegenover Abraham had genoemd. Hij zou zijn nageslacht het land van al die stammen geven. Hij had ze in het vijftiende hoofdstuk van Genesis bij name genoemd.

6

De eenendertig verslagen koningen

Nu worden ze opgesomd, blijkbaar in de volgorde waarin ze overwonnen werden. We kunnen dat niet echt met zekerheid zeggen, want over sommige ervan hebben we geen specifieke verhalen die vertellen wanneer ze overwonnen werden. Maar bij degenen over wie we dat wel weten, zien we zeker dat ze op volgorde worden opgesomd.

We hebben:

De koning van Jericho, één; de koning van Ai, dat naast Bethel ligt, één.

JOZUA 12:9

Dat is daar één koning.

Dan:

De koning van Jeruzalem, één; de koning van Hebron, één.

JOZUA 12:10

Dat was toen Adonizedek tegen Gibeon optrok. Dus hij ging ten onder, en zijn bondgenoten werden hier genoemd.

De koning van Jarmuth, één; de koning van Lachis, één. De koning van Eglon, één; de koning van Gezer, één.

JOZUA 12:11-12

En dan deze anderen:

De koning van Debir, één; de koning van Geder, één. De koning van Horma, één; de koning van Harad, één. De koning van Libna, één; de koning van Adullam, één. De koning van Makkeda, één; de koning van Bethel, één. De koning van Tappuah, één; de koning van Hefer, één. De koning van Afek, één; de koning van Lassaron, één. De koning van Madon, één; de koning van Hazor, één. De koning van Simron-Meron, één; de koning van Achsaf, één. De koning van Taänach, één; de koning van Megiddo, één. De koning van Kedes, één; de koning van Jokneam, aan de Karmel, één. De koning van Dor, tot Nafath-Dor, één; de koning van de heidenvolken in Gilgal, één. De koning van Tirza, één. In totaal eenendertig koningen.

JOZUA 12:13-24

Er moesten, zoals ik al zei, nog steeds steden veroverd worden. Maar deze eenendertig steden waren voor het merendeel de belangrijkste steden. En doordat deze steden in handen van Jozua vielen, verschoof de machtsbalans in het land beslist officieel ten gunste van de Israëlieten. Je kon dus nu zeggen dat ze het land in bezit hadden. Maar er waren, zoals ik al zei, nog steeds gebieden die niet helemaal veroverd waren. Daarover lezen we in hoofdstuk 13.

7

De vijf steden van de Filistijnen

Jozua nu was oud en op dagen gekomen, en de HEERE zei tegen hem: U bent zelf oud geworden en op dagen gekomen, en er is nog zeer veel land overgebleven om dat in bezit te nemen.

JOZUA 13:1

Hij zegt het zoals het is.

Dit is het land dat overgebleven is: alle gebieden van de Filistijnen en heel het land van de Gesuriet; vanaf de Sichor, die tegenover Egypte ligt, tot aan het gebied van Ekron in het noorden, dat tot het gebied van de Kanaänieten wordt gerekend. De vijf stadsvorsten van de Filistijnen, die van Gaza en die van Asdod, die van Askelon, die van Gath en die van Ekron, en de Avvieten;

JOZUA 13:2-3

Al die namen, behalve de Avvieten, horen bij de vijf steden van de Filistijnen waar de Filistijnse bevolking in Palestina geconcentreerd was. Elk daarvan was een kleine stadstaat die door zijn eigen vorst werd bestuurd. Het woord dat daar in de Engelse vertaling met 'lords', 'vorsten', wordt weergegeven, is in de oorspronkelijke tekst geen Hebreeuws woord. Het is vertaald uit een Filistijns woord. Het is de enige plaats in de Bijbel waar een Filistijns woord in de Hebreeuwse tekst staat. Er wordt gezegd dat het Filistijnse woord dat hier gebruikt wordt, verwant is aan het Griekse woord voor 'tiran'. Blijkbaar zijn er bepaalde verwantschappen tussen de Filistijnse taal en de Griekse taal. Maar het is de enige keer in de Bijbel dat we een Filistijns woord in de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst hebben.

Deze staan in de tijd van het Oude Testament bekend als de vijf steden die onder het gezag van de Filistijnen bleven, in elk geval tot aan de tijd van David, en dat was een lange tijd. Jozua slaagde er in zijn tijd dus niet in om het land van de Filistijnen te bevrijden, en de richters slaagden daar in hun tijd evenmin in. De oorlogen met de Filistijnen braken uit in de tijd van Simson. En Simson had waarschijnlijk meer kunnen doen als hij zichzelf beter had beheerst. Hij was meer geïnteresseerd in zijn eigen plezier dan in het bevrijden van Israël, maar toch kreeg hij bovennatuurlijke krachten om Filistijnen af te ranselen. Zo doodde hij er eens duizend met het kaakbeen van een ezel. Bij zijn dood doodde hij er drieduizend in de tempel van Dagon, toen hij die liet instorten. Bij zijn dood doodde hij er meer dan tijdens zijn leven. Alles

bij elkaar is het een behoorlijke prestatie als één man vierduizend of meer mensen van de vijand doodt. Maar hij heeft nooit veel gedaan om de aanwezigheid van de Filistijnen in Palestina uit te roeien.

Later vocht koning Saul tegen de Filistijnen. Eigenlijk vochten zij tegen hem toen hij als koning werd aangesteld. De Filistijnen waren er niet blij mee dat de Israëlieten een koning hadden, dus vielen ze aan. De oorlogen met de Filistijnen gingen het hele leven van Saul door. Hij werd door hen gedood. Daarna vocht David tegen de Filistijnen en versloeg hen. Goliath was natuurlijk een Filistijn. Hij kwam uit Gath.

Die namen in vers 3: de Gazieten zijn de mensen uit Gaza. De Asdodieten komen uit Asdod, de Askelonieten uit Askelon. De Gathieten komen uit Gath. Gath is een Filistijnse stad, en de Bijbel verwijst vaak naar de Gathieten. Dat is gewoon de naam voor degenen die in Gath woonden. Dan waren er de Ekronieten, die uit Ekron kwamen. De Avvieten waren niet dezelfde mensen.

8

De afkomst en positie van de Filistijnen

Maar let erop dat er in vers 3 staat:

Die werden tot de Kanaänieten gerekend.

Het waren geen Kanaänieten. De Filistijnen hadden een andere oorsprong. Ze waren via het eiland Kreta naar Palestina gekomen. De Israëlieten noemden hen eigenlijk het volk van de zee, omdat de Filistijnen een zeevarend volk waren en de Israëlieten niet. De Israëlieten hadden vrijwel nooit een vloot. Ze hielden niet van de zee. Ze gingen niet graag het water op. Voor hen was de zee slecht en gevaarlijk en dodelijk. De heidenen werden zelfs met de zee vergeleken, terwijl Israël met het land werd vergeleken. Ze waren landrotten.

Maar de Filistijnen waren zeevaarders, en ze kwamen over zee naar zowel Egypte als Palestina en vestigden zich daar. Hun bezittingen in Palestina lagen heel lang in deze vijf steden, zoals ik al zei, totdat David erin slaagde hen te verslaan. Maar het waren

geen Kanaänieten. De Kanaänieten stamden af van een man die Kanaän heette, en zij waren de oorspronkelijke bewoners van dat land. Maar er staat:

Die Filistijnen werden tot de Kanaänieten gerekend.

[Vertalersnoot: de Engelse formulering die de spreker aanhaalt, wordt door hem op de Filistijnen als volk betrokken. Het Nederlandse Bijbelcitaat spreekt hier geografisch van gebied 'dat tot het gebied van de Kanaänieten wordt gerekend'. De volgende uitleg berust op de lezing van de spreker.]

Dat betekent dat de Israëlieten hen moesten behandelen zoals ze de Kanaänieten moesten behandelen. Israël had geen toestemming om tegenover alle vreemdelingen een beleid van verschroeide aarde en volkerenmoord te voeren, maar tegenover de Kanaänieten wel. Ik denk dat de uitspraak dat dezen als Kanaänieten werden gerekend, betekent dat God wilde dat Israël met de Filistijnen hetzelfde deed als met de Kanaänieten. En dat vonden ze natuurlijk niet gemakkelijk.

9

Het resterende land en de twaalf stammen

Nu staat er in vers 4:

vanaf het zuiden heel het land van de Kanaänieten, en Meara, dat van de Sidoniërs is, tot aan Afek, tot aan het gebied van de Amorieten; bovendien het land van de Giblieten, en de hele Libanon, waar de zon opkomt, vanaf Baäl-Gad, onder aan de berg Hermon, tot aan Lebo-Hamath;

JOZUA 13:4-5

Dat hebben we eerder genoemd als Caesarea Filippi.

allen die in het Bergland wonen vanaf de Libanon tot aan Misrefoth-Maïm, al de Sidoniërs. Ik zal hen van voor de ogen van de Israëlieten verdrijven. Alleen, maak dat het land aan Israël als erfelijk bezit toevalt, zoals Ik u geboden heb. Nu dan, verdeel dit land als erfelijk bezit onder de negen stammen en de halve stam Manasse,

JOZUA 13:6-7

Hoe komen ze nu op die negen en een halve stam? Wel, in Israël waren er eigenlijk dertien stammen. Gewoonlijk wordt het aantal bijna altijd kunstmatig op twaalf gehouden door de ene of de andere weg te laten. Er waren twaalf zonen van Jakob, maar een van hen, Jozef, had twee zonen. En Jakob nam hen aan als zijn eigen zonen, niet als kleinzonen. Dat betekent dat de stam van Jozef twee stammen werd. Er waren dus in totaal dertien stammen. Maar twaalf lijkt het aantal te zijn waarop men het graag wil houden, om wat voor redenen dan ook. Dus als de stammen worden opgesomd, wordt de ene of de andere stam vaak gewoon niet meegeteld.

Vaak zijn dat de Levieten, omdat de Levieten een bijzondere positie hadden. En wat het erfdeel betreft, waren ze beslist uniek, doordat ze geen deel van het land ontvingen. Daar zullen we nog meer over horen. Andere keren worden de stammen Manasse en Efraïm, de twee helften van de stam van Jozef, eenvoudig als één groep aangeduid, als de kinderen van Jozef. Weer andere keren wordt er om vreemde redenen zomaar een of andere stam weggelaten om het aantal op twaalf te houden.

Zoals in Openbaring hoofdstuk 7, waar de honderdvierenveertigduizend worden genoemd. Het zijn er twaalfduizend uit elk van de twaalf stammen. De stammen worden opgesomd, maar Dan wordt weggelaten. Waarom? Wel, er zijn allerlei speculaties over waarom Dan wordt weggelaten. Maar misschien is het gewoon omdat er iemand weggelaten moest worden om het op twaalf te houden, want het is altijd een beetje kunstmatig om de twaalf stammen als twaalf op te sommen.

Maar bij het erfdeel en de verdeling van het land was het niet zo kunstmatig, omdat Levi geen land kreeg. Zij werden dus niet meegeteld. Daarmee bleven er twaalf stammen over, waarvan er tweeënhalf hun erfdeel al aan de oostkant van de Jordaan hadden ontvangen. Er blijven dus negen en een halve stam over die aan de westkant een erfdeel moeten ontvangen. En deze verschillende gebieden worden opgesomd, voornamelijk de Filistijnse gebieden en enkele andere Kanaänitische gebieden. God zegt in vers 6:

10

Elke stam krijgt eigen land om te veroveren

‘Ik ga ze aan jullie uitleveren. Ik ga ze verdrijven.’ Maar nu is het tijd om het land te verdelen. Ze zijn nog niet verdreven. Kennelijk betekent dit dat heel Israël tot op dit moment gezamenlijk optrad. Alle stammen vochten zij aan zij om de Kanaänieten te verdrijven, de grenzen vast te leggen en het gebied veilig te stellen. Maar nu gaan ze dat resterende gebied verdelen in verschillende stamgebieden. En welk land er binnen die gebieden ook nog veroverd moet worden, het wordt de verantwoordelijkheid van die stammen om dat te doen.

Jozua zal vanaf dit moment dus geen legers meer aanvoeren, al zullen er nog meer oorlogen zijn. Het zullen oorlogen zijn die elk van de stammen zal voeren tegen degenen in hun eigen omgeving, en soms zonder succes, zoals we zullen zien.

Vers 8:

met wie de Rubenieten en Gadieten hun erfelijk bezit ontvangen hebben, dat Mozes hun gaf aan de overzijde van de Jordaan in het oosten, zoals Mozes, de dienaar van de HEERE, hun gegeven had:

JOZUA 13:8

Daarmee wordt die van Manasse bedoeld.

Laat ik dit zeggen over de halve stam Manasse. Ik weet niet waarom het zo is, maar de familietak van Machir, een van de zonen van Manasse, kreeg gebied aan de oostkant van de Jordaan. Het andere deel van de stam Manasse wilde zich daar niet vestigen. Daarom besloten zij hun deel te nemen waar God het hun binnen het land toewees. We horen dus steeds over de halve stam Manasse. Waarschijnlijk was dat niet precies vijftig procent, maar een deel van de stam aan deze kant en een deel van de stam aan de andere kant van de Jordaan. De stam werd verdeeld door de keuze van kennelijk één groep Manassieten die bij de Rubenieten en de Gadieten aan de oostkant wilde blijven.

Dus samen met hen, zo staat er:

Samen met de andere halve stam kregen de Rubenieten en de Gadieten het gebied dat Mozes hun ten oosten van de rivier had gegeven, zoals Mozes, de dienaar van de Heer, hun dat had toegewezen.

Daarna worden de grenzen opnieuw aangegeven, zoals nog niet zo lang geleden ook al is gedaan. We gaan dus niet al die grenzen lezen van wat ze op Sihon en Og hebben veroverd. Ze lijken het graag allemaal te herhalen, waarschijnlijk omdat het zo'n grote overwinning was. Ze herhalen het graag.

Maar in vers 13 staat:

De Israëlieten verdreven echter de Gesurieten en de Maächatieten niet, maar Gesur en Maächath zijn tot op deze dag in het midden van Israël blijven wonen.

JOZUA 13:13

Dus al die verwijzingen naar 'tot op deze dag' herinneren ons er opnieuw aan dat de schrijver leefde in een tijd waarin veel van deze omstandigheden nog steeds bestonden. Veel daarvan hielden natuurlijk na een aantal jaren of eeuwen op te bestaan, maar dit is een vroeg geschrift. Vanuit het gezichtspunt van de schrijver waren veel van deze dingen die in Jozua's tijd zo waren, nog niet veranderd.

11

Het erfdeel en levensonderhoud van Levi

Alleen de stam Levi gaf hij geen erfelijk bezit. De vuuroffers van de HEERE, de God van Israël, dat is hun erfelijk bezit, zoals Hij tot hem gesproken had.

JOZUA 13:14

Vers 14 zegt:

De offers die voor de Heer, de God van Israël, op het vuur worden verbrand, zijn hun erfdeel, zoals Hij tegen hen gezegd had. Soms staat het er zo, en soms staat het er anders. De Levieten ontvingen wel een erfdeel, maar het was geen erfdeel in de vorm van grondbezit. Het was geen land. Het was geen landbouwgrond. Het was geen land waarmee je in je levensonderhoud kon voorzien, omdat zij in hun levensonderhoud moesten voorzien door voltijds dienst te doen bij de tabernakel. En zij moesten onderhouden worden door de tienden van de andere mensen, die wel landbouwgrond hadden.

De Levieten moesten natuurlijk ergens wonen, en er waren een aantal steden. Hun werden vijftig steden gegeven, met wat gemeenschappelijke grond buiten de steden waar ze wat vee konden houden. De Levieten konden wat vee hebben, maar ze hadden eigenlijk geen grond om gewassen te verbouwen en inkomsten uit landbouw te halen. Maar hun werden steden toegewezen binnen al de verschillende stamgebieden, zodat de Levieten voor niemand in Israël ver weg zouden zijn. En de taak van de Levieten was natuurlijk, naast hun werk bij de tabernakel, om het volk de wet te onderwijzen. Daarom had God Levieten in die steden geplaatst, verspreid over alle stamgebieden, in plaats van de Levieten één gebied te geven.

En hier staat dat hun erfdeel de offers van de Heere zijn. Dat betekent natuurlijk dat alle mensen van het volk, naast de tienden die ze aan de Levieten gaven, gewoonlijk in de vorm van graan, ook hun offers naar de tabernakel brachten. En het vlees dat niet verbrand werd bij de volledige brandoffers, het vlees dat bij andere offers werd aangeboden — schuldoffers, zondoffers enzovoort — daarvan ging een groot deel naar

de Levieten, zodat hun gezinnen ervan konden eten. Hij zegt dus dat zij voor hun levensonderhoud geen land krijgen dat ze kunnen bewerken, maar in wezen de beloning voor hun dienst aan God. Die houdt in dat ze mogen eten van de offers op het altaar. Zo hebben ze een bijzondere positie.

Maar bij andere gelegenheden werd er anders gesproken over het erfdeel van de Levieten. Bijvoorbeeld verderop, in vers 33 van ditzelfde hoofdstuk, in Jozua 13:33, staat:

Maar aan de stam van Levi gaf Mozes geen erfelijk bezit; de HEERE, de God van Israël, is Zelf hun erfelijk bezit, zoals Hij tegen hen gezegd heeft.

JOZUA 13:33

Dus soms wordt ons verteld dat hun erfdeel bestaat uit de offers die aan de HEERE werden gebracht. Maar misschien nog belangrijker: hun erfdeel was het voorrecht om de HEERE te dienen, de HEERE Zelf, het verkeren in Zijn tegenwoordigheid. Denk aan die psalmdichter die zei:

Want één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders; ik verkoos liever te staan op de drempel van het huis van mijn God dan lang te wonen in de tenten van de goddeloosheid.

PSALMEN 84:11

De vreugde om zo dicht bij God te zijn. David zei:

Eén ding heb ik van de HEERE verlangd, dát zal ik zoeken: dat ik wonen mag in het huis van de HEERE, al de dagen van mijn leven, om de lieflijkheid van de HEERE te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel.

PSALMEN 27:4

Ze komen voor God om daar te zijn waar God Zich openbaarde. Dat was een groot voorrecht.

En daar werkten de Levieten. Met andere woorden, ze mochten voltiijds in de bediening werken. En ze mochten genieten van het voorrecht om dicht bij God te zijn, in elk geval in geografische zin, in Zijn directe nabijheid, op een manier die voor andere stammen niet mogelijk was. En dat is dus hun erfdeel, hun voorrecht. En dat is ook het onze.

12

De Levieten als beeld van de gemeente

De Levieten zijn in sommige opzichten een type van de gemeente in de wereld. Niet in elk opzicht, maar in één opzicht zijn ze een type van de mensen die voltiijds in de gemeente dienen. Zoals de andere stammen de Levieten onderhouden, zo onderhoudt de gemeente degenen die voltiijds in haar midden dienen. En Paulus maakt dat punt in 1 Korinthe 9. Hij heeft het erover dat hij als dienaar in zekere zin recht heeft op onderhoud door de rest van de gemeente. Want hij dient in geestelijke dingen, en het is niets bijzonders als hij daarvoor materiële dingen terugontvangt. Maar om dat te illustreren zegt hij:

Weet u niet dat zij die de tempeldienst verrichten, van het heilige eten? En dat zij die steeds bij het altaar verkeren, hun deel ontvangen van de offers van het altaar?

1 KORINTHE 9:13

Hij heeft aangegeven dat de Levieten en de priesters, die in Israël voltiijds dienaren van God bij de tabernakel zijn, wat hun onderhoud betreft in sommige opzichten overeenkomen met degenen die voltiijds in de gemeente dienen.

Ook kunnen we kijken naar de Levieten, of meer bepaald het priesterschap. Niet alle Levieten waren priesters: de priesters kwamen uit één familie binnen de stam Levi, namelijk de nakomelingen van Aäron. Zij zijn als middelaars voor de overige

stammen, zoals de gemeente dat voor de wereld is. Je kunt dit dus op verschillende manieren bekijken, maar de gemeente heeft zeker het voorrecht om God als erfdeel te ontvangen, maar geen erfdeel in deze wereld.

Nu hebben we wel een erfdeel in de volgende wereld.

Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.

MATTHEÛS 5:5

Maar het zal niet deze aarde zijn. Het zal zijn wanneer Jezus terugkomt en er een nieuwe aarde is. Die zal van ons zijn. Maar deze aarde is op dit moment niet ons thuis.

Deze allen zijn in het geloof gestorven. Zij hebben de vervulling van de beloften niet verkregen, maar hebben die vanuit de verte gezien en geloofd en begroet, en zij hebben beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren.

HEBREEËN 11:13

We zijn hier gezanten. We zijn hier bezoekers, op doorreis. En dus hebben we op dit moment geen erfdeel op de aarde, of in het land, om het zo te zeggen. Maar we hebben God wel als ons erfdeel. De Levieten zijn dus in sommige opzichten een beeld van onze eigen bijzondere voorrechten als het volk van God.

13

Het grondgebied van Ruben

Nu staat er in hoofdstuk 13:15:

En Mozes gaf een deel aan de stam van de Rubenieten, ingedeeld naar hun geslachten, zodat hun toeviel: het gebied vanaf Aroër, dat aan de oever van de beek Arnon ligt, en de stad die aan de midden loop van de beek ligt, en heel de hoogvlakte tot aan Medeba; Hesbon en al zijn steden, die op de hoogvlakte liggen; Dibon, Bamoth-Baäl en Beth-Baäl-Meon; Jahza, Kedemoth en Mefaäth; Kirjathäim, Sibma en Zeret-Hassahar op de berg in het dal; Beth-Peor, Asdoth-Pisga en Beth-Jesimoth; alle steden van de hoogvlakte, en heel het koninkrijk van Sihon, de koning van de Amorieten, die in Hesbon regeerde, die Mozes verslagen heeft, met de vorsten van Midian; Evi, Rekem, Zur, Hur en Reba, vazallen van Sihon, inwoners van het land. Bovendien hebben de Israëlieten Bileam, de zoon van Beor, de waarzegger, met het zwaard gedood, tegelijk met de anderen die door hen verslagen zijn. De grens van de Rubenieten was de Jordaan met zijn gebied. Dit is het erfelijk bezit van de Rubenieten, ingedeeld naar hun geslachten, met de steden en hun dorpen.

JOZUA 13:15-23

Dus voordat we lezen over de verdeling van het land aan de westkant van de Jordaan en in het Beloofde Land, kijken we terug naar Ruben en Gad en de halve stam Manasse aan de oostkant. En we krijgen meer bijzonderheden te horen over hoe dat land onder die tweeënhalve stam werd verdeeld.

14

Bileam als waarzegger uit op beloning

De vermelding van Bileam is misschien wel het interessantste dat in dat gedeelte opvalt, want Bileam is een interessante figuur. In sommige opzichten lijkt hij bijna een goed mens, en op andere momenten lijkt hij bijna een slecht mens. Maar over het algemeen lees je, als je zijn verhaal in het boek Numeri leest, in zekere zin meer goeds dan slechts over hem. Je leest dat hij Israëel zegent en dat koning Balak boos op hem is, en toch zegt hij:

Toen zei Bileam tegen Balak: Zie, ik ben nu naar u toe gekomen; zal ik nu echter ook maar iets kunnen spreken? Het woord dat God mij in de mond legt, zal ik spreken.

NUMERI 22:38

En hij lijkt heel vroom te zijn en een heel goed mens.

Maar in werkelijkheid beschrijven de Schriften hem steeds als een zeer slechte man. In het Nieuwe Testament staat over Bileam:

Zij hebben de rechte weg verlaten en zijn verdwaald en volgen de weg van Bileam, de zoon van Beor, die het loon van de ongerechtigheid liefhad.

2 PETRUS 2:15

En hij werd ook daadwerkelijk met opzet door de Israëlieten gedood in een oorlog die daarna tussen hen en de Midianieten werd gevoerd. Want Bileam was een waarzegger, en blijkbaar raakte hij in trance wanneer hij profeteerde of sprak. Hij was geen Jood, en hij was geen Joodse profeet, en hij was geen profeet van Jahweh, in elk geval niet

uitsluitend. Blijkbaar was hij een zelfstandig werkende waarzegger die alle goden kon aanroepen waarvoor mensen hem betaalden. Koning Balak vroeg Bileam om te komen en Israël te vervloeken. Bileam zei:

Toen zei hij tegen hen: Overnacht hier deze nacht en ik zal verslag aan u uitbrengen zoals de HEERE tot mij spreken zal. Toen bleven de vorsten van Moab bij Bileam.

NUMERI 22:8

God sprak daadwerkelijk tot hem en zei:

Toen zei God tegen Bileam: U mag niet met hen meegaan, u mag dat volk niet vervloeken, want het is gezegend.

NUMERI 22:12

Bileam ging naar buiten en zei:

De volgende morgen stond Bileam op en zei tegen de vorsten van Balak: Ga naar uw land, want de HEERE weigert mij toe te laten met u mee te gaan.

NUMERI 22:13

Maar toen kwamen ze terug en boden meer geld dan daarvoor. Hij zei:

Nu dan, blijft u toch ook deze nacht hier, opdat ik weet wat de HEERE verder tot mij spreken zal.

NUMERI 22:19

Hij ging weer naar binnen en vroeg het opnieuw. God zei:

God kwam 's nachts tot Bileam en zei tegen hem: Kwamen die mannen soms om u te ontbieden? Sta op, ga met hen mee, maar u mag alleen dat doen, wat Ik tot u spreken zal.

NUMERI 22:20

Dus ging hij, en dat was de gelegenheid waarbij een ezel sprak. Want Bileam was op weg, rijdend op zijn ezel, om deze betaalde opdracht uit te voeren. Een engel met een zwaard stond op de weg en versperde hem de doorgang. De ezel zag de engel. Bileam niet. Daar heb je nou een ziener. Je kunt niet eens zoveel zien als een ezel kan zien.

De ezel deed Bileam pijn doordat hij de engel probeerde te ontwijken en tegen de muur aandrong, waardoor hij zijn voet bezeerde. Uiteindelijk zakte hij gewoon in elkaar en ging onder hem liggen. Bileam sloeg de ezel, en de Heere opende de mond van de ezel, en die zei:

Waarom sla je me?

Hij was zo boos dat hij niet beseftte dat hij met een ezel stond te praten. Hij zei:

Toen zei Bileam tegen de ezelin: Omdat jij de spot met me drijft. Had ik maar een zwaard in mijn hand, dan zou ik je nu doden!

NUMERI 22:29

Toen zag hij de engel. Hij ging verder, en hij sprak alleen wat het Woord van de Heere zei, maar blijkbaar deed hij dat tegen zijn eigen wil in. Hij wilde het geld. De Bijbel zegt over hem:

Zij hebben de rechte weg verlaten en zijn verdwaald en volgen de weg van Bileam, de zoon van Beor, die het loon van de ongerechtigheid liefhad.

2 PETRUS 2:15

Hij wilde hen vervloeken, maar elke keer dat hij in trance raakte, liet God iets anders uit zijn mond komen, en kon hij niet betaald worden.

15

Bileams raad om Israël tot zonde te verleiden

Een aantal passages in de Schrift geeft te verstaan dat Bileam een andere manier vond om zijn loon te krijgen en de beperking te omzeilen. Hij kon Israël niet met woorden vervloeken, maar hij kon wel een vloek over Israël brengen. Hij vertelde Balak dat als hij hen tot afgodenaanbidding zou verleiden, God hen dan zou vervloeken. Dus blijkbaar gaf hij de koning de raad om mooie vrouwen naar de mannen in het kamp van Israël te sturen en hen te verleiden tot seksueel gedrag en tot het aanbidden van hun god, Baäl-Peor. Deze Kanaänitische goden werden met seksuele rituelen aanbeden. Als de vrouwen aantrekkelijk genoeg zijn, dan zou dat soort aanbidding voor een bepaald soort man aantrekkelijk zijn. Zo konden ze mannen weglukken naar deze aanbidding van Baäl-Peor, waardoor een oordeel van God over Israël kwam.

Later trokken Mozes en de Israëlieten tegen deze mensen ten strijde, en Bileam werd in die strijd gedood, zoals we zojuist hebben besproken. Zijn misdaad wordt genoemd in Numeri hoofdstuk 31. Tijdens hun oorlog tegen de Midianieten brachten de Israëlieten aanvankelijk enkele vrouwen levend mee terug en waren ze blijkbaar van plan hen te sparen. Maar Mozes wees hen daarvoor terecht. In Numeri hoofdstuk 31, vers 15 en 16, zei Mozes tegen hen:

En Mozes zei tegen hen: Hebt u alle vrouwen laten leven? Zie, zij waren door de raad van Bileam voor de Israëlieten de aanleiding tot trouwbreuk tegen de HEERE, in het geval van Peor, waardoor de plaag kwam onder de gemeenschap van de HEERE.

NUMERI 31:15-16

Hij zegt dat deze vrouwen even schuldig zijn als de mannen. Misschien zijn ze zelfs schuldiger. Zij zijn degenen die naar onze mannen toe zijn gegaan en hen hebben verleid, en deze plaag over ons hebben gebracht. Waarom hebben jullie hen in leven

gelaten? Maar er staat dat ze dit op aanraden van Bileam deden. Dit is de eerste keer dat we daadwerkelijk lezen dat Bileam zoiets had gedaan, dat hij deze raad had gegeven. Maar het wordt ook in het Nieuwe Testament bevestigd. Het Nieuwe Testament zegt niet alleen dat hij het loon van de ongerechtigheid liefhad, maar vertelt ons ook uitdrukkelijk wat hij deed.

In de brief aan de gemeente van Pergamus zei Jezus in Openbaring 2:14:

Maar Ik heb enkele dingen tegen u, namelijk dat u daar mensen hebt die zich houden aan de leer van Bileam, die Balak leerde voor de Israëlieten een struikelblok neer te leggen, opdat zij afgodenoffers zouden eten en hoererij bedrijven.

OPENBARING 2:14

Bileam leerde Balak om dit te doen. Hij gaf Balak de raad om Israël tot zonde te brengen door seksuele onzedelijkheid en door afgoderij. Daarom lezen we in Jozua 13:22:

Bovendien hebben de Israëlieten Bileam, de zoon van Beor, de waarzegger, met het zwaard gedood, tegelijk met de anderen die door hen verslagen zijn.

JOZUA 13:22

Hij was een slechter mens dan hij in de verhalen in Numeri lijkt.

16

Het erfdeel van Gad en half Manasse

Nu Jozua 13:24:

En Mozes gaf een deel aan de stam van Gad, aan de Gadieten, ingedeeld naar hun geslachten, zodat hun toeviel: het gebied van Jaëzer en al de steden van Gilead; en het halve land van de Ammonieten, tot aan Aroër, dat tegenover Rabba ligt, en vanaf Hesbon tot Ramath-Mizpe en Bethonim; en vanaf Mahanaïm tot aan het gebied van Debir; en in het dal: Beth-Haram, Beth-Nimra, Sukkoth en Zafon, de rest van het koninkrijk van Sihon, de koning van Hesbon; de Jordaan en zijn gebied, tot aan het einde van het Kinnerethmeer, over de Jordaan, in oostelijke richting. Dit is het erfelijk bezit van de Gadieten naar hun geslachten.

JOZUA 13:24-28

En dan hebben we natuurlijk in de rest van dit hoofdstuk de halve stam Manasse aan de oostkant van de Jordaan.

En Mozes gaf een deel aan de halve stam Manasse dat aan de halve stam van de nakomelingen van Manasse bleef toebehoren, naar hun geslachten, zodat hun toeviel: het gebied vanaf Mahanaïm; heel Basan; heel het koninkrijk van Og, de koning van Basan; en al de dorpen van Jaïr, die in Basan liggen, zestig steden; en half Gilead, en Astharoth en Edreï, steden van het koninkrijk van Og in Basan; dit alles was voor de nakomelingen van Machir, de zoon van Manasse, namelijk de helft van de nakomelingen van Machir, naar hun geslachten. Dit is het wat Mozes als erfbezit toewees in de vlakten van Moab, aan de overzijde van de Jordaan bij Jericho, in oostelijke richting.

JOZUA 13:29-32

Maar er wordt ons gezegd, zoals we al gelezen hebben:

Maar aan de stam van Levi gaf Mozes geen erfelijk bezit; de HEERE, de God van Israël, is Zelf hun erfelijk bezit, zoals Hij tegen hen gezegd heeft.

JOZUA 13:33

Alleen de stam Levi gaf hij geen erfelijk bezit. De vuuroffers van de HEERE, de God van Israël, dat is hun erfelijk bezit, zoals Hij tot hem gesproken had.

JOZUA 13:14

Dit hoofdstuk zegt in wezen dat er aan de westkant van de Jordaan veel land te veroveren is. Maar deze oostelijke stammen hebben hun erfdeel al ontvangen, volgens de uitvoerige beschrijvingen die daar staan.

17

De loting en de bijzondere plaats van Juda

Nu gaat hoofdstuk 14 naar de westkant van de Jordaan. Daar hebben we allereerst te maken met de stam Juda, en heel in het bijzonder met één Judeeër, Kaleb. Er staat:

Dit is wat de Israëlieten als erfbezit hebben ontvangen in het land Kanaän, wat de priester Eleazar en Jozua, de zoon van Nun, en de familiehoofden van de stammen van de Israëlieten, hun als erfbezit toegewezen hebben. Door het lot werd hun het erfelijk bezit toegewezen, zoals de HEERE door de dienst van Mozes geboden had met betrekking tot de negen stammen en een halve stam.

JOZUA 14:1-2

Dat betekent dat ze het lot wierpen om te bepalen wie welke stukken kreeg.

Want aan de twee stammen en de halve stam had Mozes een erfelijk bezit gegeven aan de overzijde van de Jordaan, maar aan de Levieten had hij geen erfelijk bezit in hun midden gegeven.

JOZUA 14:3

Ik denk dat we dat inmiddels wel weten.

Je kunt zien dat dit belangrijk is. Het wordt voortdurend genoemd: blijkbaar heel belangrijke details.

Immers, de nakomelingen van Jozef bestonden uit twee stammen, Manasse en Efraïm, maar aan de Levieten gaven zij geen deel van het land, maar steden om te bewonen, met hun weidegronden, voor hun vee en hun bezittingen. Zoals de HEERE Mozes geboden had, zo hebben de Israëlieten dat gedaan toen ze het land verdeelden.

JOZUA 14:4-5

Toen kwamen de nakomelingen van Juda bij Jozua in Gilgal. En Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keneziet, zei tegen hem: U weet zelf van het woord dat de HEERE tegen Mozes, de man Gods, over mij en over u gesproken heeft in Kades-Barnea.

JOZUA 14:6

Dit is een van de stammen aan de westkant die zijn deel zal ontvangen, de eerste, en in onze ogen misschien wel de belangrijkste van de stammen. Zelfs in het Oude Testament was het naar je zou kunnen zeggen de belangrijkste van de stammen, omdat koning David uit Juda kwam. Alle koningen van het zuidelijke koninkrijk kwamen uit Juda, ook nadat de andere tien stammen zich hadden afgescheiden. Juda was de stam, of uiteindelijk het volk, die de Assyrische periode overleefde, toen het noordelijke koninkrijk ten onder ging. Juda ging in ballingschap naar Babel, keerde terug uit Babel en bestond nog steeds in de tijd van Jezus. Hij is uit de stam Juda. Dus Juda is een heel belangrijke stam, gezien vanuit de rest van de Schrift.

Al had Juda op dit moment nog geen bijzondere bijdrage geleverd die groter was dan die van anderen. Maar toen de twaalf verkenners het land in werden gestuurd en er twee terugkwamen met een goed verslag, was een van hen Jozua uit de stam Efraïm. De andere was Kaleb, die uit de stam Juda kwam, hoewel hij hier de Keneziet wordt genoemd. Dat is een interessante aanduiding voor hem. Op andere plaatsen wordt hij ook zo genoemd.

Er staat:

De mensen van de stam Juda kwamen naar Jozua in Gilgal, en Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keniziet, zei tegen hem: Je weet wat de Heer in Kades-Barnea tegen Mozes, de man van God, over jou en mij heeft gezegd.

18

Kalebs trouw en het beloofde erfdeel

Deze mannen waren er samen op uitgetrokken om het land te verkennen toen ze jonge mannen waren. Nu zijn het oude mannen, en ze zijn de oudste mannen van het hele land, want alle anderen zijn minstens twintig jaar jonger dan zij. Kaleb zegt dat hij veertig jaar oud was, en iedereen die ouder dan twintig was, stierf in de woestijn, behalve hij en Jozua. Dus iedereen is minstens twintig jaar jonger dan hij.

Maar hij is nog steeds sterk en krachtig, en hij zegt:

Ik was veertig jaar oud toen Mozes, de dienaar van de HEERE, mij vanuit Kades-Barnea uitstuurde om het land te verkennen en toen ik hem verslag uitbracht zoals het in mijn hart was. Maar mijn broeders die met mij opgetrokken waren, deden het hart van het volk smelten; ikzelf echter volhardde erin de HEERE, mijn God, na te volgen.

JOZUA 14:7-8

Dit is wat het vaakst over Kaleb wordt gezegd, juist dit. Het wordt zelfs meerdere keren in deze context gezegd. Maar er staat:

Maar mijn broeders die met mij opgetrokken waren, deden het hart van het volk smelten; ikzelf echter volhardde erin de HEERE, mijn God, na te volgen. Toen zwoer Mozes op die dag: Het land dat uw voet betreden heeft, zal voor eeuwig voor u en uw kinderen tot erfelijk bezit zijn, omdat u erin volhard hebt de HEERE, mijn God, na te volgen.

JOZUA 14:8-9

Dat zijn niet de precieze woorden van Mozes. Het is een parafrase. De woorden die Mozes bij die gelegenheid werkelijk sprak, staan in hoofdstuk 14 van Numeri. Daar wordt niet heel specifiek gezegd welk land hij zal erven. Maar in Numeri 14:24 zegt de HEERE:

Maar Mijn dienaar Kaleb, omdat in hem een andere geest was en hij erin volhard heeft Mij na te volgen, hem zal Ik brengen in het land waar hij geweest is, en zijn nageslacht zal het in bezit nemen.

NUMERI 14:24

Veel specifiekere dan dat wordt het niet: hij zal een erfdeel in het land krijgen. Hij gaat nu aangeven dat er een bepaalde berg is waarover de HEERE gesproken heeft, in vers 12 van Jozua 14. Een bepaalde berg waarover de HEERE op die dag gesproken heeft. Misschien heeft Mozes hierover specifiekere informatie gekregen die we eerder niet hebben gelezen.

19

Kalebs leeftijd en zeven jaar verovering

Vers 10:

En zie, nu heeft de HEERE mij in het leven behouden, zoals Hij gesproken heeft. Het is nu vijfenveertig jaar geleden dat de HEERE dit woord tot Mozes gesproken heeft, toen Israël door de woestijn trok, en nu, zie, ik ben vandaag vijfentachtig jaar oud.

JOZUA 14:10

Hier hebben we een belangrijke chronologische aanwijzing. Het land is veroverd en wordt nu verdeeld, en Kaleb is 85 jaar oud. Hij was 40 in Kades-Barnea, en na Kades-Barnea zwierven de Israëlieten 38 jaar rond. Nu is er 45 jaar verstreken, want hij was toen 40 en hij is nu 85. Het is dus 45 jaar geleden dat de verspieters het land ingingen en met hun verslag terugkwamen. Van die 45 jaar brachten de Israëlieten er 38 door met rondzwerven in de woestijn. Dat betekent dat het nu zeven jaar geleden is dat ze het Beloofde Land binnengingen. Zo weten we vrij goed hoelang het duurde om dit punt te bereiken. De veroveringen van het land namen in wezen zeven jaar in beslag. Dat weten we doordat hij op deze twee plaatsen zijn leeftijd noemt.

Hij zegt dat hij toen 40 was, maar hij zegt:

Al die 45 jaar sinds de Heer dat tegen Mozes zei, terwijl Israël door de woestijn trok. En nu sta ik hier vandaag, 85 jaar oud.

Vers 11:

Ik ben vandaag nog even sterk als ik was op de dag toen Mozes mij uitstuurde. Zoals mijn kracht toen was, zo is mijn kracht nu, om te strijden en om uit te gaan en om in te gaan.

JOZUA 14:11

Op zijn 85ste is hij even sterk als toen hij 40 was. Toch leefden deze mensen geen honderden en honderden jaren, zoals vóór de zondvloed. Deze mannen stierven meestal toen ze ergens in de honderd waren. Jozua stierf op zijn 110de, dus 85 was nog steeds behoorlijk oud.

Misschien schept hij in zekere zin een beetje op. Het kan zijn dat hij in werkelijkheid niet helemaal zo sterk is als toen hij 40 was. Het zou heel ongebruikelijk zijn als hij dat wel was. Het zou kunnen, maar het is ook mogelijk dat hij overdrijft en zegt: 'Ik ben nu net zo klaar om te vechten als toen. Ik voel me nog steeds vol levenslust. Ik heb nog steeds het gevoel dat ik heel veel kracht heb, net als toen. Ik heb nog steeds heel veel kracht.' Dat betekent niet noodzakelijk dat hij inmiddels geen krakende gewrichten heeft gekregen of zoiets.

20

Kaleb vraagt Hebron en verdrijft de reuzen

Nu dan, geef mij dit bergland, waarover de HEERE op die dag gesproken heeft. U hebt zelf immers op die dag gehoord dat daar de Enakieten waren, en grote versterkte steden. Misschien zal de HEERE met mij zijn, zodat ik hen verdrijf, zoals de HEERE gesproken heeft.

JOZUA 14:12

Deze berg is de berg van Hebron. Het is blijkbaar het bolwerk van de reuzen over wie de tien ongelovige verspieders hadden gezegd:

Maar de mannen die met hem opgetrokken waren, zeiden: Wij kunnen tegen dat volk niet optrekken, want het is sterker dan wij.

NUMERI 13:31

Jozua had bij die eerdere gelegenheid gezegd:

Als de HEERE ons genegen is, zal Hij ons in dat land brengen en zal Hij het ons geven, een land dat overvloedig van melk en honing. Alleen, kom tegen de HEERE niet in opstand, en u, wees niet bevreesd voor de bevolking van het land, want zij zijn ons tot voedsel, hun schaduw is van hen geweken, en de HEERE is met ons. Wees niet bevreesd voor hen!

NUMERI 14:8-9

Maar het waren deze reuzen, de Enakieten in Hebron, op die berg, die 45 jaar eerder juist zo'n bron van angst en zo'n obstakel voor de Israëlieten waren geweest.

Kaleb zegt: 'Ik denk dat God mij elk stuk land zal geven dat ik wil. Ik neem de reuzen wel. Ik ga de strijd met hen aan.' Hij had om elk stuk land kunnen vragen dat al veroverd was, dat al onderworpen was. Maar hij is gewoon een kranige oude man. Hij zegt: 'Zijn dit de reuzen waar iedereen bang voor was? Ik heb zin om de strijd met hen aan te gaan, en ik wil hun land van hen afpakken.'

Toen zegende Jozua hem en hij gaf Kaleb, de zoon van Jefunne, Hebron als erfelijk bezit. Daarom werd Hebron voor Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keneziet, tot erfelijk bezit tot op deze dag, omdat hij erin volhard had de HEERE, de God van Israël, na te volgen. De naam van Hebron was vroeger stad van Arba, die een groot man was onder de Enakieten. En het land rustte van de strijd.

JOZUA 14:13-15

De naam Kirjath-Arba betekent 'stad van Arba'. Kirjath betekent 'stad van', en Arba is een mannennaam. Er zijn in de Schrift nog andere namen die met Kirjath beginnen, en het betekent altijd de stad van iets. In dit geval is het de stad van Arba.

Er staat dat Arba de grootste man onder de Enakieten was. [Vertalersnoot: de spreker volgt hier de Engelse formulering ‘the greatest man’. Het Nederlandse Bijbelcitaat heeft ‘een groot man’.] Hij was tegen die tijd waarschijnlijk al dood. De stad was naar hem genoemd, dus hij leefde waarschijnlijk enkele generaties eerder. In hoofdstuk 15, vers 13, wordt ons verteld dat hij in feite de vader van Enak was. De Enakieten waren genoemd naar hun voorvader Enak, en diens vader was Arba. Dat zien we in hoofdstuk 15, vers 13. Helemaal aan het eind staat er tussen haakjes:

Maar aan Kaleb, de zoon van Jefunne, had Jozua een deel
gegeven te midden van de nakomelingen van Juda,
overeenkomstig het bevel van de HEERE aan Jozua: de stad van
Arba, vader van Enak, dat is Hebron.

JOZUA 15:13

De familie van Enak was dus een familie van reuzen. Arba was waarschijnlijk een reus. Van hem wordt inderdaad gezegd dat hij de grootste man onder de Enakieten was. Dat betekent waarschijnlijk dat hij lichamelijk de grootste van hen was. Hij is de vader van die clan. De stad was dus vroeger naar hem genoemd, maar haar naam zal worden veranderd. Alle Enakieten zullen worden verdreven, en de stad zal voortaan bekendstaan als Hebron in plaats van Kirjath-Arba. Nu noemde ik deze verwijzing naar Kaleb, de Keniziet, iets vreemds, omdat de Kenizieten geen Israëlieten waren. Toch wordt ons elders verteld, en ook hier wordt het gesuggereerd, dat Kaleb tot de stam Juda behoorde. We lezen in vers 6:

21

Kaleb als Judeeër en Keneziet

Toen kwamen de nakomelingen van Juda bij Jozua in Gilgal. En Kaleb, de zoon van Jefunne, de Keneziet, zei tegen hem: U weet zelf van het woord dat de HEERE tegen Mozes, de man Gods, over mij en over u gesproken heeft in Kades-Barnea.

JOZUA 14:6

Dat suggereert dat hij als een van de kinderen van Juda kwam om dit verzoek te doen.

In Numeri 13, wanneer Mozes de verkenners uitkiest om het land in te gaan en het te verkennen, is Kaleb een van hen. Mozes kiest uit elk van de twaalf stammen van Israël één verkenner. We lezen in Numeri 13:6:

Uit de stam Juda: Kaleb, de zoon van Jefunne.

NUMERI 13:6

Het is dus duidelijk dat Kaleb tot de stam Juda behoorde. Toch wordt hij hier twee keer, en soms ook elders, de Keniziet genoemd.

De Kenizieten waren de nakomelingen van iemand die Kenaz heette. Hij wordt in Genesis 36 genoemd als een van de nakomelingen van Ezau, een Edomiet. Zijn nakomelingen vormden een van de takken van het Edomitische volk. In vers 11 wordt een opsomming gegeven van de familie van Ezau en degenen die van hem afstamden. Er staat:

En de zonen van Elifaz waren: Teman, Omar, Zefo, Gaëtam en Kenaz.

GENESIS 36:11

Van hem stammen natuurlijk de Kenizieten af. We zien dus dat de Kenizieten als volk Edomieten waren, nakomelingen van Ezau, geen Joden.

Maar aangezien Kaleb bij veel gelegenheden een Keniziet wordt genoemd en er ook wordt gezegd dat hij tot de stam Juda behoorde, moeten we aannemen dat er ergens sprake is van een gemengd huwelijk. Ergens in zijn familie, misschien bij zijn ouders. Misschien was zijn vader een Jood en zijn moeder een Kenizitische, of misschien was het in de generatie van zijn grootouders. Op de een of andere manier waren die twee rassen samengekomen, en hij was voortgekomen uit een huwelijk tussen mensen van verschillende rassen.

We zien dus dat hij achter de reuzen aangaat en hen verslaat. We krijgen hier geen bijzonderheden over de strijd. Maar in hoofdstuk 15, vers 13 en verder, wordt dit opnieuw verteld, met meer bijzonderheden. Daar komen we zo op. Er staat ook een parallel verslag in het boek Richteren, hoofdstuk 1. We zullen zo meer horen over deze verovering van dit gebied door Kaleb en zijn familie. Maar nu krijgen we in hoofdstuk 15 eerst te horen welke stamgrenzen aan Juda werden toegewezen. Omdat hij tot de stam Juda behoorde en in die tijd de opmerkelijkste man van Juda is, hebben we wat bijzondere aandacht aan hem en zijn erfdeel besteed.

22

De grenzen van Juda en het oude Jeruzalem

Maar hoofdstuk 15 zegt:

Het lot voor de stam van de nakomelingen van Juda, naar hun geslachten, was: tot de grens van Edom, zuidwaarts tot aan de woestijn Zin, in het uiterste zuiden.

JOZUA 15:1

De zuidgrens begon bij de oever van de Zoutzee, bij de baai die naar het zuiden gericht is. Dat is de Dode Zee.

Hij loopt vanaf dat punt ten zuiden van de Schorpioenenpas, gaat langs Zin, loopt vervolgens omhoog ten zuiden van Kades-Barnea, gaat langs Hezron, loopt omhoog naar Adar en buigt af naar Karkaä.

JOZUA 15:3

Ik ben er vrij zeker van dat het woord Akrabbim in het Hebreeuws schorpioenen betekent. Er is dus kennelijk een plaats die genoemd is naar het grote aantal schorpioenen in dat gebied.

En dan krijgen we nog wat andere aanduidingen.

We zouden dit allemaal kunnen lezen als we eindeloos veel tijd hadden en als we een manier hadden om al die plaatsen iets voor ons te laten betekenen. In veel gevallen weten we niet eens waar ze liggen. De schrijver wist dat wel, en in zijn tijd waren het bekende herkenningspunten, maar in veel gevallen zijn ze er niet meer. Zelfs bij de plaatsen die er nog wel zijn, is het voor ons vandaag niet zo belangrijk om precies te weten waar de grenzen van Juda lagen. We hoeven alleen te weten dat het om het zuidelijke deel van het land ging. Juda kreeg een heel groot erfdeel, helemaal van de Middellandse Zee tot de Dode Zee, in het meest zuidelijke deel van het land Kanaän. En dat is zo ongeveer wat we moeten weten.

Daar in vers 8 wordt vermeld:

De grens loopt vervolgens omhoog door het dal Ben-Hinnom, naar de zuid zijde van de bergrug van de Jebusiet (dat is Jeruzalem). Verder loopt de grens omhoog naar de top van de berg, westelijk tegenover het Dal van Hinnom, dat noordwaarts aan het uiteinde van het dal van de Refaïeten ligt.

JOZUA 15:8

Let eens op hoe oud dit boek is. Het is geschreven voordat David Jeruzalem veroverde. De schrijver noemt Jeruzalem de stad van de Jebusieten. [Vertalersnoot: de spreker haalt hier de Engelse formulering ‘the Jebusite city’ aan. Het Nederlandse Bijbelcitaat spreekt van ‘de bergrug van de Jebusiet (dat is Jeruzalem)’.] Dat was het natuurlijk ook, totdat David haar veroverde. Hij vermeldt dat ze ook Jeruzalem wordt genoemd.

Iemand die na Davids tijd leefde, zou niet zo terloops spreken over die stad, die hun hoofdstad was en waar hun heilige ark stond, enzovoort. Zo iemand zou niet zeggen: ‘Die Jebusitische stad die Jeruzalem heet.’ Het is duidelijk dat dit een heel vroeg verslag is, van voordat de schrijver zelf ook maar wist dat Jeruzalem ooit een hoofdstad van het volk Israël zou worden. Op dit moment is het gewoon een van de Kanaänitische steden.

Dan gaat het er in vers 10 over dat de grens naar het westen afbuigt, enzovoort. Maar zoals ik al zei, hoeven we de bijzonderheden van deze grenzen niet zo goed te kennen. Dan krijgen we het verhaal van Kaleb iets uitvoeriger te horen. In vers 13 en verder:

23

Kalebs veroveringen en Achsa's bruidsschat

Maar aan Kaleb, de zoon van Jefunne, had Jozua een deel gegeven te midden van de nakomelingen van Juda, overeenkomstig het bevel van de HEERE aan Jozua: de stad van Arba, vader van Enak, dat is Hebron. En Kaleb verdreef daaruit de drie zonen van Enak: Sesai, Ahiman en Talmai, geboren bij Enak.

JOZUA 15:13-14

En ongetwijfeld waren het allemaal reuzen.

En daarvandaan trok hij op tegen de inwoners van Debir. De naam van Debir was vroeger Kirjath-Sefer.

JOZUA 15:15

In hoofdstuk 10, vers 38 en 39, is Debir een van de steden die Jozua eerder had veroverd. Maar wanneer de Israëlieten een stad veroverden en die niet platbrandden, trokken ze blijkbaar verder naar de volgende stad. Soms kwamen deze mensen die gevlucht waren terug en bevolkten de stad opnieuw. Waarschijnlijk hadden ze veel minder strijdlust om zich te verzetten dan daarvoor. Ze waren door de harde les diep getroffen en waren onderdaniger. Maar toch kwamen ze terug. In dit geval waren ze misschien niet onderdanig. Misschien wilden ze hun onafhankelijkheid van Israël herstellen, en kwam Kaleb en moest hij hen opnieuw verslaan.

Maar zo pakte hij dat aan. Kaleb zei:

En Kaleb zei: Wie Kirjath-Sefer zal verslaan en haar zal innemen, die zal ik mijn dochter Achsa tot vrouw geven.

JOZUA 15:16

Dat lijkt een beetje op wat Saul zei, dat iedereen die hem duizend Filistijnse voorhuiden zou brengen, met zijn dochter Michal zou mogen trouwen. Dat is denk ik één manier om ervoor te zorgen dat er voor je dochter gezorgd wordt. De man die met mijn dochter wil trouwen, moet eigenhandig duizend vijanden kunnen doden. Hij moet eigenhandig een stad veroveren. Dan weet ik dat zo'n man goed voor mijn dochter zal zorgen.

Othniël, de zoon van Kenaz, de broer van Kaleb, nam de stad in en hij gaf hem Achsa, zijn dochter, tot vrouw.

JOZUA 15:17

Othniël werd uiteindelijk ook de eerste van de richters in het boek Richteren. Het gaat om dezelfde man. Hij was de neef van Kaleb en werd zijn schoonzoon.

Met 'zij' wordt hier de dochter van Kaleb bedoeld.

En het gebeurde, toen zij bij hem kwam, dat zij hem aanspoorde om een akker van haar vader te vragen. Toen zij van de ezel afsprong, zei Kaleb tegen haar: Wat is er met je?

JOZUA 15:18

Blijkbaar haalde ze haar man over om haar toestemming te geven het te vragen, want zij is degene die het deed.

Daarop zei zij: Geef mij een zegen. Omdat u mij een dor stuk land gegeven hebt, geef mij dan ook waterbronnen. Toen gaf hij haar hooggelegen bronnen en laaggelegen bronnen.

JOZUA 15:19

Blijkbaar was het mooi land, maar waren er geen bronnen, en die heb je nodig.

24

Juda's steden en de Jebusieten in Jeruzalem

Dan krijgen we een lijst van de steden van Juda, meer dan honderd. We zullen er niet op ingaan. We zullen ze niet allemaal voorlezen. Dat is niet nodig. Ze worden in verschillende gebieden opgesomd. In vers 20 tot en met 32 worden 29 steden genoemd die in het zuidelijke deel van het grondgebied liggen. Vervolgens gaat het in vers 33 tot en met 47 over een aantal steden die in de laaggelegen gebieden liggen. Daarna volgt in vers 48 tot en met 60 een lijst van steden in de bergen. Ten slotte staan er in vers 61 en 62 een paar steden in het woestijngebied bij de Dode Zee.

En ten slotte, in vers 63:

Maar de nakomelingen van Juda konden de Jebusieten, de inwoners van Jeruzalem, niet verdrijven. Daarom wonen de Jebusieten bij de nakomelingen van Juda in Jeruzalem, tot op deze dag.

JOZUA 15:63

Dus ook dit is van voordat Jeruzalem een Joodse stad werd. Op het moment van schrijven zegt de schrijver dat de Jebusieten Jeruzalem nog steeds in handen hebben.

In het eerste hoofdstuk van Richteren staat precies hetzelfde over de stam Benjamin, dat ze de inwoners van Jeruzalem niet konden verdrijven. In Richteren 1:21 staat:

Maar de Benjaminiten hebben de Jebusieten, die in Jeruzalem wonen, niet verdreven. De Jebusieten wonen tot op deze dag met de Benjaminiten in Jeruzalem.

RICHTEREN 1:21

Het is bijna woordelijk hetzelfde, behalve dat het in Jozua de Judeeërs zijn die het niet konden, en in Richteren de Benjaminiten. Waarom? Omdat Jeruzalem precies op de grens tussen de stam Juda en de stam Benjamin lag. Het behoorde het grootste deel van de tijd niet duidelijk tot een van beide stammen.

Uiteindelijk was het wel zo ongeveer een door en door Joodse stad. Maar oorspronkelijk lag het op de grens van Benjamin en Juda. Blijkbaar had Juda de taak om de stad te veroveren, in elk geval een deel ervan, en hadden de Benjaminiten die taak ook. Aanvankelijk kon geen van beide de Jebusieten verdrijven. Maar in de dagen van David verdreef David de Jebusieten, in elk geval uit het Joodse gedeelte. Maar de Benjaminiten zijn er nooit in geslaagd hen te verdrijven.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Deuteronomium 20:16
- Jozua 12:1
- Jozua 12:2-3
- Jozua 12:4
- Jozua 12:5
- Jozua 12:6
- Jeremia 8:22
- Jozua 12:7
- Jozua 12:8
- Jozua 12:9

- Jozua 12:10
- Jozua 12:11-12
- Jozua 12:13-24
- Jozua 13:1
- Jozua 13:2-3
- Jozua 13:4-5
- Jozua 13:6-7
- Jozua 13:8
- Jozua 13:13
- Jozua 13:14
- Jozua 13:33
- Psalmen 84:11
- Psalmen 27:4
- 1 Korinthe 9:13
- Mattheüs 5:5
- Hebreëën 11:13
- Jozua 13:15-23
- Numeri 22:38
- 2 Petrus 2:15
- Numeri 22:8
- Numeri 22:12
- Numeri 22:13
- Numeri 22:19
- Numeri 22:20
- Numeri 22:29
- Numeri 31:15-16
- Openbaring 2:14
- Jozua 13:22
- Jozua 13:24-28
- Jozua 13:29-32
- Jozua 14:1-2
- Jozua 14:3
- Jozua 14:4-5
- Jozua 14:6

- Jozua 14:7-8
- Jozua 14:8-9
- Numeri 14:24
- Jozua 14:10
- Jozua 14:11
- Jozua 14:12
- Numeri 13:31
- Numeri 14:8-9
- Jozua 14:13-15
- Jozua 15:13
- Numeri 13:6
- Genesis 36:11
- Jozua 15:1
- Jozua 15:3
- Jozua 15:8
- Jozua 15:13-14
- Jozua 15:15
- Jozua 15:16
- Jozua 15:17
- Jozua 15:18
- Jozua 15:19
- Jozua 15:63
- Richteren 1:21

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.